

Nr 89.

Ankom till riksdagens kansli den 14 maj 1918 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts dels i nionde huvudtiteln av årets statsverksproposition dels under punkt 44 gjorda framställning angående norrländska avdikningsanslaget dels ock under punkt 45 framställda förslag beträffande allmänna avdikningsanslaget ävensom fyra i ämnena väckta motioner m. m.

1:o.

Under punkt 44 i nionde huvudtiteln av årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen

att till understödjande medelst statsbidrag utan återbetalnings-skyldighet av myrutdikningar och vattenavtappningar inom Norrland och Dalarna, vare sig ändamålet med arbetsföretaget är uppodling av till åker eller äng lämplig jord eller minskning av frostländighet för närliggande bygd eller utdikning av redan odlad jord, å extra stat för år 1919 anvisa under benämning »norrländska avdikningsanslaget» ett reservationsanslag av 1,900,000 kronor.

Under benämning »norrländska avdikningsanslaget» hava sedan flera år medel anvisats å extra stat till understödjande medelst statsbidrag utan återbetalningsskyldighet av myrutdikningar och vattenavtappningar inom Norrland och Dalarna, vare sig ändamålet med arbetsföretaget är uppodling av till åker och äng lämplig jord eller minskning av frostländighet för närliggande bygd. Anslagsbeloppet har utgjort för vardera av åren 1913 och 1914 1,100,000 kronor, för år 1915 1,900,000 kronor, varav dock 400,000 kronor voro avsedda att utgå redan under år 1914, för år 1916 1,500,000 kronor samt för vardera av åren 1917

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 10 saml. 42 häft. (Nr 89).

och 1918 1,900,000 kronor. För innevarande år har anslaget reservationsanslags natur.

Motioner.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehåft två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner nämligen nr 26 i första kammaren av herr *Hellström* och nr 22 i andra kammaren av herr *Lundström m. fl.*, vari hemställts,

dels att riksdagen ville medgiva

a) att till alla företag, för vilka anslag ur norrländska avdikningsanslaget beviljats under något av åren 1915, 1916 och 1917, må få utgå ett tilläggsanslag av 25 proc. å den beviljade anslagssumman och

b) att även till företag, för vilka anslag beviljats före år 1915, att tilläggsanslag av 25 proc. må få utgå å den del av anslaget, som ej lyftats före 1915 års ingång,

dock att intet tilläggsanslag må utgå till sådant företag, som enligt den fastställda arbetsplanen bort vara färdigt före 1915 års ingång och ej heller till sådant företag, som före 1917 års utgång blivit avslutat och avsynat,

och dels att riksdagen för tillgodoseende av de ifrågavarande tilläggsanslagen ville för år 1919 utöka det norrländska avdikningsanslaget med ett belopp av 1,262,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att av den för år 1918 disponibla delen av avdikningsanslaget förskottera till betalning under det nämnda året förfallande del av tilläggsanslaget.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, tillåter sig utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottet.

Över motionerna har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande från lantbruksstyrelsen. Styrelsen har däri anført följande:

»Beträffande först frågan om meddelande av tilläggsanslag på grund av under arbetstiden ökade dagsverkspriser eller av andra under arbetets utförande uppkommande förut ej påräknade svårigheter anser sig lantbruksstyrelsen böra hänvisa till innehållet i nådiga kungörelsen den 28 juli 1916 (Sv. förf.-saml. nr 377), angående villkoren för erhållande och tillgodonjutande av statsbidrag från norrländska avdikningsanslaget. Enligt mom. 3 i sagda kungörelse må statsbidraget av Eders Kungl. Maj:t bestämmas till högst hälften av de i sagda mom. angivna kostnaderna, och vidare skall enligt samma mom. statsbidraget utgå oavkortat, utan hinder därav att verkliga kostnaden för arbetets utförande må understiga den beräknade. Genom den i nu åberopade mom. intagna bestämmelsen om s. k. fasta anslag har understödstagaren befriats från att av anslaget återlämna någon del, i händelse kostnaderna för företaget kunde nedbringas under de beräknade, vilket åter icke var fallet före nämnda kungörelses trädande i kraft den 1 januari 1917.

Genom nådig kungörelse den 19 juni 1917. angående viss eftergift i fråga

om gällande villkor för beviljade statsbidrag från allmänna och norrländska avdikningsanslagen (Sv. förf.-saml. nr 316), har i avseende på s. k. fasta anslag medgivits, att statsbidrag, som före utgången av år 1916 av Eders Kungl. Maj:t beviljats till arbetsföretag, vilket vid slutet av nämnda år ännu icke blivit utfört och av lantbruksstyrelsen godkänt, skall utgå oavkortat utan hinder därav att verkliga kostnaden för arbetets utförande må understiga den vid statsbidragets bestämmande beräknade.

I mom. 5 av nu återopade nådiga kungörelse stadgas ock bland annat, att bidragstagare skall genom egna tillskott utgöra vad som kan erfordras utöver de erhållna statsunderstöden.

Före den tid den 1 januari 1917, då nådiga kungörelsen den 28 juli 1916 började tillämpas, gällde den bestämmelsen, som återfinnes i mom. 3 av nådiga kungörelsen den 9 oktober 1914, angående villkoren för erhållande och tillgodonjutande av statsbidrag från norrländska avdikningsanslaget (Sv. förf.-saml. nr 276), att vid meddelande av statsbidrag skulle, där Eders Kungl. Maj:t icke funne undantag böra äga rum, iakttagas, att, om verkliga kostnaden för arbetets utförande skulle befinnas understiga den beräknade, av vederbörande myndighet granskade och godkända, det beviljade statsbidraget skulle minskas med så stor del av den ifrågavarande besparingen, som det beviljade statsbidraget utgjort av den beräknade kostnadssumman. Under de sålunda före år 1917 rådande förhållandena förefunnos vissa skäl för att låta även sådana kostnadsförslag, som kunde anses väl höga, förbli oförändrade vid granskningen i lantbruksstyrelsen. Skulle det vid företagets utförande befinnas, att kostnaden till förfång för staten blivit för högt beräknad, kunde nödig rättelse ske vid företagets avsyning och den därefter skeende slutuppgörelsen med staten genom det stadgade minskandet av anslagssumman. Kontrollen häröver var före år 1915 förlagd till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, men överflyttades till lantbruksstyrelsen med 1915 års ingång jämlikt nådiga instruktionen den 23 december 1914 för lantbruksstyrelsen (Sv. förf.-saml. nr 506). Redan före år 1915 hade i lantbruksstyrelsen vid granskningsarbetena av inkommande avdikningsförslag, för vilkas utförande understöd söktes från norrländska avdikningsanslaget, förmärkts, att en myckenhet i kostnadsförslagen angivna grävningsspriser borde sänkas för att stå i tillbörligt förhållande till de gängse såsom rimliga då ansedda dagsverkspriser för jordschaktning. Denna lantbruksstyrelsens uppfattning styrktes ytterligare, sedan med 1915 års ingång ej mindre kontrollen än ock avsyningarna av avdikningsarbetenas utförande genom sistnämnda nådiga instruktion överflyttats till styrelsen. Då emellertid för rättelses vinnande i förenämnda avseende en viss brytning måste ske mot äldre praxis, ansågs skäligen att söka genomföra den behöfliga ändringen endast småningom. Men med 1915 års ingång började kristidens inverkan på dagsverksprisen förmärkas. Lämpligt ansågs därför då att tillsvidare uppskjuta den tillärdade revideringen av sättet för kostnadsberäkningarna av ifrågavarande slag, allra helst som nödig minskning i statsbidraget kunde fortfarande ske såsom ovan anförts vid slutavsyningen å arbetena, då räknenskaperna skulle granskas. Likartade voro i förevarande avseende förhållandena år 1916, ehuru prisstegringen redan under sistnämnda år visade sig delvis betungande. Lantbruksstyrelsen anser därför, att i stort sett väsentliga anmärkningar mot för låga grävningsspriser icke äro berättigade angående

de planer, som blivit under tiden före 1916 års ingång fastställda för beredande av bidrag från norrländska avdikningsanslaget, för såvitt arbetspriserna kunnat hållas nere till de belopp, som i allmänhet rådde före år 1916. Ovissheten om kristidens inverkan på ifrågavarande arbeten verkade därhän, att de år 1915 tillämpade grunderna för kostnadsberäkningarna fingo i huvudsak gälla även under år 1916.

Vid 1917 års början befanns en myckenhet ansökningar med tillhörande planer och förslag inneliggande i lantbruksstyrelsen, vilka avsågo beredande av understöd från norrländska avdikningsanslaget. Det ansågs därför skäligt att genast vid årets början söka få dessa förslag slutgranskade och underställda nädig prövning. Men med samma års ingång skulle den ovannämnda nådiga kungörelsen av den 28 juli 1916, angående de s. k. fasta anslagen, träda i kraft. Nödigt blev då att mera än vad förut måst ske tillse, att kostnadsberäkningarna ej gjordes för höga. Ingen återbetalning till staten av möjligen för högt beviljat understödsbelopp kunde därefter ifrågakomma. Då emellertid avdikningsarbetena vid de företag, till vilka understöd från norrländska avdikningsanslaget utginge, plägade kräva en tid av flera år, innan de kunde slutföras, ansågs skäligt, att arbetspriserna i kostnadsförslagen avpassades så, att de kunde utgöra ett medelpris under hela den tid, som arbetet beräknades behöva fortgå. I Lantbruksstyrelsen hade den uppfattning slutligen blivit förhärskande, att jordschaktningspriserna i allmänhet blivit i de före år 1917 fastställda förslagen så högt beräknade, att en medelgod arbetare ansetts med sagda priser kunna uppnå en dittills såsom nöjaktig ansedd dagsinkomst. Kristiden föranledde därför att i början av år 1917 låta de dittills gängse arbetspriserna tillsvidare förbliva i huvudsak oförändrade i de upprättade förslagen. Längre fram på året 1917, då bränsleanskaffningen föranledde avsevärd stegring av dagsverksprisen även vid jordschaktningsarbetena, blev det tydligt, att, om dessa prisstegringar komme att fortgå eller de sålunda höjda arbetspriserna skulle en längre tid bliva bestående, kostnaderna för de arbeten, som under den sålunda tillkommande dyrtiden skulle utföras och blivit på ovan angivet sätt beräknade, skulle bliva otillräckliga. På grund av tidsförhållandena var det emellertid icke möjligt att ens tillnärmelsevis bedöma, i vad mån eller huru länge en prisstegring i arbetsmarknaden skulle inverka på här ifrågavarande arbeten. Svårigheter hade emellertid hittills icke förefunnits och torde framdeles ej heller möta att, om så önskades, få den för nu omförmälta företag bestämda arbetstiden förlängd. Skulle det emellertid visa sig, att den under år 1917 alltjämt ökade stegringen i arbetspriser komme att fortgå eller att de höga arbetspriserna bleve varaktiga, syntes det lantbruksstyrelsen vara lämpligt att söka om möjligt ordna prisfrågorna på en gång för alla de företag, som under ett och samma år beviljats bidrag från ovanberörda anslag. Ifrågasatt tilläggsanslag skulle därigenom enligt lantbruksstyrelsens förmenande bliva lättare att till storleken avgöra, än om under ett och samma år olika beräkningsgrunder tillämpades för bidragens bestämmande. För de under år 1917 fastställda arbetsplaner, till vilkas utförande bidrag från norrländska avdikningsanslaget beviljats, hava på grund av sålunda anförda skäl arbetspriserna blivit enligt lantbruksstyrelsens förmenande lägre än de, som betingades av de under sagda år för ifrågavarande arbeten i allmänhet gällande. I mån av storleken av avvikelsen i verkliga arbetspriset

från det beräknade synes en ändring i storleken av det beviljade anslagsbeloppet böra ske oaktat den förut åberopade bestämmelsen att understödstagare skall vara skyldig att genom egna tillskott utgöra vad som kunde erfordras utöver statsunderstödet.

Om denna uppfattning vinner vederbörligt gillande, återstår, enär, enligt vad ovan framhållits, dagsverkspriserna under år 1917 i verkligheten stigit utöver de vid arbetsplanernas fastställelse beräknade, att utreda, huru stort det tilläggsanslag bör vara, som må bereda skälig jämkning för de höjda arbetspriserna. Därvid må först erinras, att uppgifter lämnats, som antytt, att dagsverkspriserna under år 1917 varit i hög grad växlande och uppgått ända till 15 kr. Det torde emellertid kunna tagas för givet, att dessa höga priser i en framtid ej komma att bli allmänt rådande för jordschaktningsarbeten.

Norrländska avdikningsanslaget torde vara avsett att befrämja en jämn och lugn utveckling av jordbruket i Norrland. Det torde icke böra förväxlas med sådana understöd, som kunna vara ägnade att under nu rådande kristid mot tillfälliga höga kostnader hastigt frammana skördar för att avvärja nu hotande brist på livsmedel. Sådana så att säga kristidsarbeten för omedelbart skapande av livsmedelsalster torde kräva skyndsammare åtgärder än vad som kan hava varit avsett med bidragen från norrländska avdikningsanslaget.

Varaktigheten av 1917 års höga arbetspriser kan säkerligen nu ej förutses, men antagas måste, att medelpriset blir under en följd av år högre än det, som rådde före sagda års ingång.

Vidkommande det förhandenvarande spørsmålet torde det vara rimligt antaga, att medelpriset å dagsverke för jordschaktningsarbeten kan vidkommande arbeten, som utföras med bidrag från norrländska avdikningsanslaget, beräknas bli minst 20 à 25 procent högre än det före kristiden gängse priset. Lantbruksstyrelsen anser sig dock i detta hänseende böra till säkerställande av bidragstagarnas rimliga fordringar förorda det av motionären föreslagna procenttalet 25.

Om ock detta på nyss nämnda sätt förhöjda arbetspris kan beträffande år 1917 anses vara för lågt, torde dock, med hänsyn därtill att avdikningsarbetena i fråga under sistnämnda år i allmänhet uppskjutits i avvaktan på bättre tillgång på arbetskraft, förenämnda antagande kunna anses vara för den närmaste tiden riktigt.

Med stöd av vad sålunda anförts anser lantbruksstyrelsen, att skäl förefinnas för beviljande av tilläggsanslag på grund av kristidens inverknings på arbetsmarknaden, men blott till sådana arbeten, som utförts eller utföras under tider, då arbetspriserna kunnat anses avsevärt högre än vad de enligt fastställda förslagen beräknats. Den väsentliga prisstegringen inträffade först efter 1917 års ingång, men verkade i viss mån även på de arbeten av ifrågavarande slag, som utfördes år 1916. Då emellertid arbetena, som skulle utföras sistnämnda år, i viss mån inskränktes på grund av orostiden, vadan ej ringa del av detta års arbeten komme att uppskjutas, och avdikningsföretagen i regel äro avsedda att fortvara under flera år, synes vidkommande eventuellt tilläggsanslag ingen skillnad böra göras i avseende på tilläggsanslagets storlek mellan de arbeten, som verkställdes år 1916, och dem, som utfördes år 1917. Vid de arbetsföretag, till vilkas utförande statsbidrag har beviljats år 1915, hava arbetena i regel ej kun-

nat börjas förrän påföljande år. Med avseende å nu angivna förhållanden synes det ifrågasatta tilläggsanslaget böra utgå med lika procent av de beviljade beloppen till alla de företag, till vilka bidrag beviljats under samtliga åren 1915, 1916 och 1917.

Statsbidrag, som från norrländska avdikningsanslaget lyftes under år 1915, härleda sig så gott som undantagslöst från bidrag beviljade före sistnämnda år. De hava tagits i anspråk för arbete, som utförts dels före och dels under sagda år. En följd härav torde vara, att tilläggsbidrag till sådana arbeten ej böra ifrågakomma. Självfallet skulle då av bidrag, som lyfts under år 1916 från de under tiden före 1915 års ingång beviljade anslag, blott en viss del använts till arbete under år 1916, och skulle därför tilläggsbidraget för sådant arbete böra utgå endast för den del, som utförts år 1916. Då det emellertid icke torde vara möjligt att rättvist bedöma den arbetsmängd, som för de under ett visst år lyftade medlen utförts ett föregående år före den tid, då bidraget lyftades, synes det skäligt att, bidragstagarna till förmån, beräkna, att hela den under året lyftade summan användes det år, summan erhöles. Under sådana antaganden skulle även till företaget, för vilka anslag beviljats före år 1915, tilläggsanslag böra utgå å den del av anslaget, som ej lyftats före 1916 års ingång (sålunda ej såsom motionären föreslagit före 1915 års ingång). Av skäl, som förut framhållits, synes tilläggsprocenten även i de senare fallen böra utgöra 25.

Motionären har hemställts, att intet tilläggsanslag måtte utgå till sådant företag, som enligt den fastställda arbetsplanen bort vara färdigt före 1915 års ingång. I detta avseende torde det vara nödvändigt att klargöra vad som i motionen menas med det uttryck, som rör tiden, då företaget enligt den fastställda arbetsplanen bort vara färdigt. Vid beviljande av ifrågavarande statsbidrag bestämmes nämligen viss tid, inom vilken företaget skall vara färdigt. I de flesta fall inträffa förhinder att utföra företaget till denna, den ursprungligen fastställda, tiden. Uppskov med företagets utförande begäres då, och har såvitt nu är känt sådan begäran alltid bifallits. Tidsförlängningen synes under sådana förhållanden böra anses författningsenlig, och den ändrade tiden för företagets fullbordande torde böra anses lika författningsenlig som den ursprungligen fastställda tiden. Särskilt torde härvid böra anmärkas, att Eders Kungl. Maj:t och i vissa angivna fall även lantbruksstyrelsen äger att jämlikt förut åberopade nådiga kungörelse den 28 juli 1916 bevilja förlängning i tiden för företagets utförande. Lantbruksstyrelsen har för sin del tolkat motionärens hemställan i denna del i överensstämmelse med vad styrelsen sålunda nu framhållit. Skulle motionärens ifrågavarande hemställan så tydas, att intet tilläggsbidrag borde lämnas till sådant företag, som enligt den ursprungligen fastställda arbetsplanen bort vara färdigt före 1915 års ingång, komme tilläggsbidrag att omöjliggöras för en myckenhet sådana arbeten, som måste utföras under dyrtiden, men till vilkas utförande bidragen beviljats under en tid, då de låga priserna beräknades. Lantbruksstyrelsen anser, att, om staten på grundade skäl beviljat uppskov i arbetstiden, vederbörande bidragstagare, som sålunda kommit att åtminstone i avsevärd mån nödgas arbeta under dyrare tider, än de från början beräknat, ej böra i regel försättas i sämre ställning i fråga om dyrtiden än de, som då denna dyrtid inträdde, ännu icke hunnit visa, huruvida icke framtida uppskov även för dem kan varda behöfligt. Motionären kunde möjligen hava förmodat, att kon-

traktsbrott skulle förefinnas i så måtto, att bidragstagare uraktlatit ej mindre att fullgöra de åtagna arbetena inom författningsenlig tid än ock att i vederbörlig ordning utverka rätt till arbetsförlängning. Sådana fall har Lantbruksstyrelsen nu icke att uppvisa i annan mån, än att vissa företag, då avsyning av desamma företages, ej kunnat godkännas. Men i dessa fall hava i allmänhet sådana skäl förelegat, att hinder icke mött för uppskovs beviljande. Ansökningar i sådant syfte inlämnas i regel till lantbruksstyrelsen, så snart känt blivit, att uppskov för komplettering i arbetet blir behövt. För misstag av ifrågakommande slag torde emellertid sådan åtgärd, som lätt kunde uppfattas såsom någon slags bestraffning, ej böra vidtagas. Kompletteringar av här ifrågasatt slag å arbetena, för vilkas utförande bidrag beviljats före 1915 års ingång, torde emellertid i stor utsträckning hava hunnit utföras före 1917 års utgång, och då motionären även hemställt, att intet tilläggsanslag måtte utgå till sådant företag, som före 1917 års utgång blivit avslutat och avsynat, torde, om denna sista hemställan bifalles och mot vilken lantbruksstyrelsen intet har att erinra, förslaget om uteslutande av möjlighet till tilläggsbidrags medgivande åt innehavare av sådana företag, som enligt den fastställda arbetsplanen bort vara färdigt före 1915 års ingång, sakna praktisk betydelse.

För den, som författnings- och kontraktsevenligt ej fullföljer sitt arbete, synes hinder böra möta att undgå tilläggsanslag, intill dess Eders Kungl. Maj:t för varje sådant fall underkastat frågan behörig prövning, då det torde böra stå Eders Kungl. Maj:t öppet att i dessa fall förfara på sätt i förberörda nådiga kungörelse av den 28 juli 1916 föreskrivits i fråga om avvikande från den fastställda planen m. m. (kungörelsens mom. 10).

Om tilläggsanslag kommer att beslutas, torde bidragen därifrån böra utgå, oavsett ansökning därom framställes eller ej från vederbörande bidragstagare. Tilläggsanslaget hade tillkommit därför, att det befunnits behövt för vissa här närmare angivna företags slutförande, och synes det därför vara rimligt, att alla, som författningsenligt utföra dem åliggande företag, för vilkas fullbordande tilläggsanslaget kommit till stånd, i verkligheten ock lämnas del av detsamma, även om kännedomen om anslaget tillkomst ej nått fram till bidragstagare eller om sådana bidragstagare tilläventyrs funnes, som ej förstått att i förevarande avseende formellt bevaka sina intressen. Tilläggsbidraget synes såsom given följd av tilläggsanslagets tillkomst böra genom vederbörande myndighets försorg bekantgöras för sakägare i förekommande avdikningsföretag senast i samband med underrättelsen om att företaget godkänts. Statskontoret torde vid slutlikviden å det kontraktsevenligt beviljade bidraget efter meddelande från Lantbruksstyrelsen böra hava rätt att därvid utbetala även tilläggsbidraget utan särskild rekvision av detta senare.

Tilläggsbidragen likasom de ursprungligen beviljade beloppen böra avrundas i jämna tiotal kronor nedåt i förhållande till den matematiskt uträknade summan. Det torde därför böra bestämmas att tillägget må utgöra *högst* 25 procent av det beviljade anslaget.

Vidare må erinras med hänsyn till motionärens förslag, att ett företag kan under exempelvis år 1917 bliva avslutat och avsynat, men att frågan om godkännandet måst uppskjutas till påföljande år, enär avsyningsrapporterna härom ofta

inkomma först under sista dagarna av det år, då avsyningen skedde, eller möjligen först under påföljande år.

Lantbruksstyrelsen anser alltså att riksdagens medgivande bör utverkas att tilläggsanslag till ifrågavarande företag må efter följande grunder av statskontoret på framställning av lantbruksstyrelsen utbetalas i sammanhang med sista delen av beviljat anslag, nämligen

a) till alla företag, för vilkas utförande bidrag ur norrländska avdikningsanslaget beviljats under något av åren 1915, 1916 och 1917, ett belopp motsvarande i avrundat tiotal nedåt 25 procent av den beviljade anslagssumman,

b) till företag, för vilkas utförande anslag beviljats före år 1915, ett belopp, motsvarande i avrundat tiotal nedåt 25 procent att gäldas av den del av bidraget, som ej lyftats före 1916 års ingång,

dock med iakttagande att tilläggsanslag icke må utan Eders Kungl. Maj:ts särskilda medgivande utgå till sådant företag, där avvikelse utan därtill erhållen vederbörlig tillåtelse, skett från den fastställda arbetsplanen eller arbetet, utan av vederbörande myndighet medgivet anstånd med detsamma utförande, icke blivit fullbordat inom därför bestämd tid, och ej heller till sådant företag, som före 1917 års utgång blivit avslutat och avsynat samt på grund därav godkänt.

Angående de belopp, som skulle vara behövligen för tillgodoseende av de ifrågavarande tilläggsanslagen, torde dessa svårigen kunna nu exakt angivas. Vissa bidrag bliva på vederbörande jordägares egen begäran helt indragna, andra förändras till följd av verkställda ändringar i plan vid arbetenas utförande, vilka förändringar bekantgöras för lantbruksstyrelsen ofta i samband med frågan om företagets avsynande. Besluten angående godkännande av alla sådana ändringar, som röra en del under år 1917 avslutade företag, hava ännu icke avgjorts. De skiljaktigheter i slutsummorna, som i nu anförda hänseenden kunna uppstå, anser lantbruksstyrelsen vara jämförelsevis små och torde därför icke böra i vidare mån inverka på avgörandet om anslagsbeloppens storlek.

Vid beräkandet av tilläggsanslagets storlek, vare sig anslaget kommer att utgå i full överensstämmelse med de av motionären angivna grunder, eller med den ändring av dessa, som lantbruksstyrelsen i det föregående föreslagit, har Lantbruksstyrelsen ansett sig kunna utgå från den av motionären lämnade uppgiften såsom riktig, att vid 1915 års ingång den ej lyftade delen av norrländska avdikningsanslaget uppgick enligt rikshuvudboken till 2,933,203 kronor. En del av övriga av motionären lämnade sifferuppgifter har lantbruksstyrelsen med stöd av de i styrelsen förvarade anteckningar ansett sig böra något ändra, på sätt i det följande finnes angivet.

Utgående från de av motionären angivna grunder anser lantbruksstyrelsen att det ifrågasatta tilläggsanslaget bör beräknas på följande sätt:

Den ej lyftade delen av norrländska avdikningsanslaget uppgick vid 1915 års ingång enligt rikshuvudboken till ..... kronor 2,933,203

Enligt i Lantbruksstyrelsen förvarade uppgifter beviljades bidrag från samma anslag

under år 1915 till belopp av	kronor	1,771,030	
» » 1916 » » »	»	1,586,820	
» » 1917 » » »	»	1,352,440	» 4,710,290

Summa kronor 7,643,493

Under åren 1915—1917 hava avsynats företag, till vilka utbetalats år 1915.....	kronor	475,270	
» 1916.....	»	547,770	
» 1917.....	»	501,659	kronor 1,524,699

Om detta sistnämnda belopp frändrages från ovan angivna slutsumma, kronor 7,643,493 erhålles ett belopp av ..... kronor 6,118,794 å vilket det ifrågasatta tilläggsanslaget skulle beräknas. Med antagande att tilläggsanslaget skall utgå med 25 procent av det omnämnda beloppet, 6,118,794 kronor, erhålles 1,529,698 kronor 50 öre, som torde böra avrundas till 1,530,000 kronor.

Gillas åter de av lantbruksstyrelsen i det föregående anförda grunder, bör tilläggsanslaget beräknas på följande sätt:

Den ej lyftade delen av norrländska avdikningsanslaget uppgick vid 1915 års ingång enligt rikshuvudboken till	kronor	2,933,203
Enligt i lantbruksstyrelsen förvarade uppgifter beviljades bidrag från samma anslag under åren 1915—1917 till ett sammanlagt belopp av	»	4,710,290
	Summa kronor	7,643,493

Under åren 1915—1917 hava avsynats företag, till vilka utbetalats ett sammanlagt belopp av..... kronor 1,524,699

Till företag, för vilka anslag beviljats för år 1915, har under 1915 av de beviljade bidragen lyftats ett sammanlagt belopp av	»	196,935
	Kronor	1,721,634

Om i detta fall sistnämnda belopp frändrages från ovan angivna slutsumma, 7,643,493 kronor, erhålles ett belopp av.. kronor 5,921,859 å vilket det av lantbruksstyrelsen förordade tilläggsanslaget skulle beräknas. Med antagande att tilläggsanslaget skall utgå med 25 procent av det omnämnda beloppet 5,921,859 kronor, erhålles 1,480,464 kronor 75 öre, som torde böra avrundas till 1,500,000 kronor.»

Kungl. Maj:ts förevarande framställning avser norrländska avdikningsanslagets bestämmande för år 1919 till enahanda belopp som för innevarande år. I motionerna åter begäres medel för beredande av tilläggsanslag till vissa företag, till vilka bidrag redan beviljats från norrländska avdikningsanslaget.

Utskottet håller före, att understödande medelst statsbidrag av myr- utdikningar och vattenavtappningar utgör ett av de viktigaste leden i statsmakternas strävanden att främja nyodlingsarbeten inom vårt land icke minst vad Norrland beträffar. Erfarenheten har nämligen givit vid

handen, att intresset för sådana företag härigenom i hög grad stegrats. Däröfver giver ock det stora antalet ansökningar om erhållande av sådana understöd, som årligen inkomma, nogsam viltnesbörd. Enligt av lantbruksstyrelsen i dess berörda utlåtande lämnade uppgifter uppgå de under åren 1915—1917 beviljade bidrag från norrländska avdikningsanslaget till icke mindre än 4,710,290 kronor.

Av den av lantbruksstyrelsen i anledning av motionerna förebragta utredningen synes utskottet oförtydligt framgå, att de kostnadsberäkningar rörande företag av nu ifrågavarande slag, vilka legat till grund för statsbidrags utfående under de senaste åren, till följd av inträdda betydande stegringar å såväl material- som arbetspris i icke ringa mån understiga de verkliga kostnaderna, och ha farhågor uttalats därför att redan beslutade företag med hänsyn till svårigheten att inom ramen av de fastställda kostnadsberäkningarna fullborda företagen skulle komma att nedläggas eller eventuellt uppskjutas till en oviss framtid.

Då dessa farhågor icke torde sakna grund och det enligt utskottets uppfattning skulle vara i hög grad att beklåga, icke minst ur folknäringssynpunkt, om detta förhållande skulle inträffa, synes det utskottet böra vara statsmakterna angelåget att här än ytterligare tråda hjälpsamt emellan. Det av motionärerna i sådant avseende framställda förslaget om tilläggsanslag till vissa företag av ifrågavarande art anser utskottet värt beaktande. Motionärerna hava efter vissa angivna grunder beräknat det erforderliga anslaget till 1,262,000 kronor. Lantbruksstyrelsen åter har med ifrågasättande av viss ändring i de av motionärerna föreslagna grunderna för anslagets utgående och med vidtagande med stöd av inom styrelsen förvarade anteckningar av vissa ändringar i av motionärerna lämnade sifferuppgifter kommit till ett avrundat belopp av 1,500,000 kronor.

Lantbruksstyrelsens förslag rörande grunderna för tilläggsanslags utgående innefattar att sådant tilläggsanslag skulle av statskontoret på framställning av lantbruksstyrelsen utbetalas i sammanhang med sista delen av beviljat statsbidrag och utgå

a) till alla företag, för vilkas utförande bidrag ur norrländska avdikningsanslaget beviljats under något av åren 1915, 1916 och 1917 med ett belopp motsvarande i avrundat tiotal nedåt 25 procent av den beviljade anslagssumman,

b) till företag, för vilkas utförande anslag beviljats före år 1915 med ett belopp, motsvarande i avrundat tiotal nedåt 25 procent av den del av bidraget, som ej lyftats före 1916 års ingång,

dock med iakttagande att tilläggsanslag icke må utan Kungl. Maj:ts

särskilda medgivande utgå till sådant företag, där avvikelse utan därtill erhållen vederbörlig tillåtelse skett från den fastställda arbetsplanen eller arbetet utan av vederbörande myndighet medgivet anstånd med detsamma utfående icke blivit fullbordat inom därför bestämd tid och ej heller till sådant företag, som före 1917 års utgång blivit avslutat och avsynat samt på grund därav godkänt.

Utskottet ansluter sig till det av lantbruksstyrelsen framställda förslaget såväl rörande det erforderliga anslaget belopp, vilket torde böra uppföras å tilläggsstat för år 1918, som ock beträffande grunderna för tilläggsanslags utgående. Utskottet förbiser visserligen härvid icke de invändningar, som ur statsfinansiell synpunkt kunna göras häremot. Emellertid har utskottet i betraktande av det enligt utskottets förmenande i nationalekonomiskt avseende synnerligen betydelsefulla ändamål, som anslaget i fråga är avsett att gagna, icke ansett de statsfinansiella synpunkterna få vara avgörande.

Kungl. Maj:ts förevarande framställning föranleder icke någon erinran från utskottets sida.

I anslutning till det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må

dels med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning till understödjande medelst statsbidrag utan återbetalningsskyldighet av myrutdikningar och vattenavtappningar inom Norrland och Dalarna, vare sig ändamålet med arbetsföretaget är uppodling av till åker eller äng lämplig jord eller minskning av frostländighet för närliggande bygd eller utdikning av redan odlad jord, å extra stat för år 1919 anvisa under benämning »norrländska avdikningsanslaget» ett reservationsanslag av 1,900,000 kronor,

dels ock i anledning av de i ämnet väckta motioner för beredande i enlighet med av utskottet här ovan angivna grunder av tilläggsanslag till vissa företag, till vilka bidrag beviljats från norrländska avdikningsanslaget å tilläggsstat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 1,500,000 kronor.

2:o.

*Allmänna
avdiknings-
anslaget.*

Under punkt 45 i nionde huvudtiteln av årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till understödjande medelst statsbidrag utan återbetalningsskyldighet av myrutdikningar och vattenavtappningar inom andra delar av riket än Norrland och Dalarna, vare sig ändamålet med arbetsföretaget är uppodling av till åker eller äng lämplig jord eller minskning av frostländighet för närliggande bygd eller utdikning av redan odlad jord, å extra stat för år 1919 anvisa under benämning »allmänna avdikningsanslaget» ett reservationsanslag av 800,000 kronor, med iakttagande att av samtliga för år 1919 tillgängliga medel högst 150,000 kronor må utgå till avdikning av sådan mark, vars torrläggning avser endast minskning av frostländighet för närliggande bygd.

Utredningen återfinnes å sid. 121—124 i statsrådsprotokollet.

Riksdagen ställde för vart och ett av åren 1913, 1914 och 1915 till Kungl. Maj:ts förfogande, under benämning »allmänna avdikningsanslaget», till understödjande medelst statsbidrag utan återbetalningsskyldighet av myrutdikningar och vattenavtappningar inom andra delar av riket än Norrland och Dalarna, vare sig ändamålet med arbetsföretaget vore uppodling av till åker eller äng lämplig jord eller minskning av frostländighet för närliggande bygd, ett belopp av 450,000 kronor, därav högst 150,000 kronor finge utgå till avdikning av sådan mark, vars torrläggning avsåge endast minskning av frostländighet för närliggande bygd. Även för år 1912 hade riksdagen beviljat ett liknande anslag till belopp av 300,000 kronor, ehuru med annat användningsområde och under något olika villkor.

Då befintliga behållningar ansågos räcka till anvisande av statsbidrag för år 1916, begärde Kungl. Maj:t år 1915 av riksdagen allenast bemyndigande att använda dessa behållningar, vilket riksdagen medgav. Även till åren 1917 och 1918 ansågos behållningar kunna påräknas, men för tillökning av det tillgängliga beloppet begärdes och anvisades anslag av respektive 250,000 och 400,000 kronor. Anslaget för år 1918 har reservationsanslags natur.

Vidare har Kungl. Maj:t under punkt 9 i proposition nr 2 med förslag till tilläggsstat för år 1918 föreslagit riksdagen att till förstärkning av allmänna avdikningsanslaget anvisa å tilläggsstat för år 1918 ett förslagsanslag å högst 200,000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två inom andra kammaren väckta, till jordbruksutskottet hänvisade motioner nämligen

Motioner.

1) nr 81 av herr *Andersson* i Knapasjö *m. fl.*, vari hemställts *dels* att riksdagen ville medgiva

a) att till alla företag, för vilka anslag ur allmänna avdikningsanslaget beviljats under något av åren 1915, 1916 och 1917, må få utgå ett tilläggsanslag av 25 procent å den beviljade anslagssumman, och

b) att även till företag, för vilka anslag beviljats före 1915, ett tilläggsanslag av 25 procent må få utgå å den del av anslaget, som ej lyftats före 1915 års ingång,

dock att intet tilläggsanslag må utgå till sådant företag, som enligt den fastställda arbetsplanen bort vara färdigt före 1915 års ingång och ej heller till sådant företag, som före 1917 års utgång blivit avslutat och avsynat,

och dels att riksdagen för tillgodoseende av de ifrågavarande tilläggsanslagen ville för år 1919 utöka det allmänna avdikningsanslaget med ett belopp av 245,910,50 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av den för år 1918 disponibla delen av avdikningsanslaget förskottera till betalning under det nämnda året förfallande del av tilläggsanslaget,

2) nr 93 av herr *Nilsson* i Landeryd *m. fl.*, vari hemställts

att riksdagen måtte besluta att bidrag från allmänna avdikningsanslaget må, för alla med anslaget avsedda ändamål beträffande förslag som granskas från och med 1918, utgå med hälften av kostnaden enligt kostnadsförslaget, samt

att riksdagen vid bifall till denna framställning, måtte besluta att öka ifrågavarande anslag för 1918 till 800,000: — och för 1919 till 1,500,000: — kronor.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för dessa framställningar, hänvisas till motionerna.

Över motionerna har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande från lantbruksstyrelsen. Häri har nämnda styrelse beträffande förstnämnda motion åberopat sitt under punkt 1 här ovan återgivna utlåtande rörande norrländska avdikningsanslaget och därefter anført följande:

Utskottet.

»I detta underdåniga utlåtande har lantbruksstyrelsen framställt de grunder, efter vilka tilläggsanslag till norrländska avdikningsanslaget borde enligt Lantbruksstyrelsens förmenande tillstyrkas, samt verkställt beräkningar över de belopp, som skulle erfordras dels om Hellströms motion komme att bifallas och dels om lantbruksstyrelsens förslag godkändes.

Vad lantbruksstyrelsen i sitt nu berörda underdåniga utlåtande anfört angående tilläggsanslag till norrländska avdikningsanslaget, anser lantbruksstyrelsen vara fullt tillämpligt på föreliggande fråga om tilläggsanslag till allmänna avdikningsanslaget, såvitt frågan gäller lämpligheten av skälen till samt beräkningsgrunderna för sådant tilläggsanslags meddelande. De synpunkter, som Lantbruksstyrelsen i detta sitt utlåtande angående norrländska avdikningsanslaget framhållit, torde ej här ånyo behöva upprepas. Med hänvisning till sistnämnda underdåniga utlåtande anser sig lantbruksstyrelsen böra framhålla önskvärdheten av, att riksdagens medgivande må utverkas att tilläggsanslag till ifrågavarande företag må efter följande grunder av statskontoret på framställning av lantbruksstyrelsen utbetalas i sammanhang med sista delen av beviljat anslag, nämligen

a) till alla företag, för vilkas utförande bidrag ur allmänna avdikningsanslaget beviljats under något av åren 1915, 1916 och 1917, ett belopp motsvarande i avrundat tiotal nedåt 25 procent av den beviljade anslagssumman.

b) till företag, för vilkas utförande anslag beviljats före år 1915, ett belopp, motsvarande i avrundat tiotal nedåt 25 procent att gäldas av den del av bidraget, som ej lyftats före 1916 års ingång,

dock med iakttagande att tilläggsanslag icke må utan Eders Kungl. Maj:ts särskilda medgivande utgå till sådant företag, där avikelse, utan därtill erhållen vederbörlig tillåtelse, skett från den fastslällda arbetsplanen eller arbetet, utan av vederbörande myndighet medgivet anstånd med detsamma utförande, icke blivit fullbordat inom därför bestämd tid, och ej heller till sådant företag, som före 1917 års utgång blivit avslutat och avsynat samt på grund därav godkänt.

Beträffande möjligheten att exakt beräkna de belopp, som skulle vara behöfliga för tillgodoseende av de ifrågavarande tilläggsanslagen, får lantbruksstyrelsen åberopa vad i det förut redan omnämnda underdåniga utlåtandet angående tilläggsanslag till norrländska avdikningsanslaget anförts.

Utgående från de i motionen angivna grunder, anser lantbruksstyrelsen, att det nu ifrågasatta tilläggsanslaget bör med ledning av de uppgifter, som i Lantbruksstyrelsen finnas tillgängliga, beräknas sålunda.

Under åren 1915, 1916 och 1917 beviljades från allmänna avdikningsanslaget bidrag till belopp av .... kr. 927,310

Vid 1915 års ingång befunnos av då redan beviljade bidrag ännu icke lyftade ..... » 285,400 kr. 1,212,710

Om från förestående slutsumma fråndrages det belopp, som utgått i anledning av under åren 1915—1917 avslutade och avsynade samt på grund därav godkända företag, vilka uppgått till.... » 273,710
utgör återstoden kr. 939,000,

å vilken summa det ifrågasatta tilläggsanslaget skulle beräknas. Med antagande att tilläggsanslaget skall utgå med 25 procent av det omnämnda beloppet 939,000 kronor erhålles 234,750 kronor, som torde böra avrundas till 235,000 kr.

Gillas åter de av lantbruksstyrelsen i det föregående anförda grunder, bör tilläggsanslaget beräknas på följande sätt.

Under åren 1915, 1916 och 1917 beviljades från allmänna avdikningsanslaget bidrag till belopp av .... kr. 927,310

Vid 1916 års ingång befunnos av då redan beviljade bidrag ännu icke lyftade ..... » 201,830 kr. 1,129,140

Om från förestående slutsumma fråndrages det belopp, som utgått i anledning av under åren 1915—1917 avslutade och avsynade samt på grund därav godkända företag, vilket belopp uppgår till kr. 273,710
utgör återstoden kr. 855,430

å vilken summa det av Lantbruksstyrelsen förordade tilläggsanslaget skulle beräknas. Med antagande att tilläggsanslaget skall utgå med 25 procent av det omnämnda beloppet, 855,430 kronor, erhålles 213,857 kronor 50 öre, som torde böra avrundas till 214,000 kronor.»

Utskottet anser i likhet med lantbruksstyrelsen att enahanda skäl, som anförts för beredande av tilläggsanslag beträffande det norrländska avdikningsanslaget jämväl kunna åberopas i fråga om allmänna avdikningsanslaget. De av lantbruksstyrelsen föreslagna grunder för sådant tilläggsanslags utgående vad angå nu ifrågavarande anslag, vilak helt ansluta sig till de av utskottet här ovan beträffande norrländska avdikningsanslaget tillstyrkta, ge ej anledning till erinran liksom ej heller det föreslagna anslagens belopp eller i avjämnat tal 214,000 kronor. Anslaget torde böra uppföras på tilläggsstat för år 1918.

Rörande därefter den av herr Nilsson väckta motionen så avser densamma dels sådan ändring i nu gällande villkor för erhållande av bidrag från ifrågavarande anslag, att stadgandet att statsbidraget må bestämmas till högst en tredjedel av den beräknade kostnaden för avdikning av till åker eller äng lämplig jord eller redan odlad jord må ändras därhän, att detsamma må i likhet med vad nu är gällande beträffande bidrag från norrländska avdikningsanslaget utgå till högst hälften av samma kostnad utan avseende därå, om ändamålet är avdikning av till åker eller äng lämplig jord eller redan odlad jord eller avdikning av sådan mark, vars torrläggning avser endast minskning av frostländighet för närliggande bygd dels ock en ökning med 600,000 kronor beträffande år 1918 och med 700,000 kronor beträffande 1919 i de belopp, till vilka Kungl. Maj:t föreslagit allmänna avdikningsanslaget för samma år. Lantbruksstyrelsen har i ovan berörda utlåtande i fråga om denna motion anfört följande.

»Innan allmänna avdikningsanslaget och de fördelar detta medförde för anslagstagarne hunnit bliva allmänt bekantgjorda i landets olika delar, anlitas detta anslag i blott ringa utsträckning. Men sedan insikten om de fördelar, anlitaudet av sagda anslag medför, numera blivit mera allmän, allrahelst sedan rätten till bidrag från detta anslag utsträckts att gälla även för avdikning av redan odlad mark, hava ansökningarna om sådant bidrag så tilltagit, att det från början såsom normalt ansedda beloppet, 450,000 kronor, visat sig icke till-

räckligt. Därför hade ock Lantbruksstyrelsen i underdånig skrivelse den 20 september 1917 hemställt om en betydlig utökning av anslaget såväl för år 1918 som för år 1919, vilken hemställan Eders Kungl. Maj:t tacktes beakta genom att till årets Riksdag avlåta nådig proposition härom.

Nu gällande villkor för erhållande och tillgodonjutande av statsbidrag från allmänna avdikningsanslaget återfinnas i nådiga kungörelsen den 28 juli 1916. Ifrågavarande anslag torde hava varit avsett till främjande av avdikningsföretags utförande under ekonomiskt lugna och normala tidsförhållanden, och för sådant syfte torde anslaget fortfarande böra bibehållas.

Under sådana kristider, som för närvarande råda, torde utomordentligare och mera snabbt verkande åtgärder, än vad i motionen åsyftas, vara nödvändiga för att nu och under närmaste framtid förebygga den brist på födoämnen, som för närvarande hotar. För den skull hava ock förslag bland annat från produktionskommittén angående dessa sistnämnda frågor blivit särskilt underställda såväl Eders Kungl. Maj:t som Riksdagen, och synas därför dessa förslag ej i detta sammanhang behöva ytterligare beröras.

Då såsom ovan anförts efterfrågan av bidrag från allmänna avdikningsanslaget numera blivit med de villkor, som nu gälla för sådant bidrags erhållande, så stor, att anslaget visat sig otillräckligt, torde detta tyda på, att förenämnda villkor äro tillfredsställande. Innan ändring av desamma beslutes i sådant syfte, som i motionen framstälts, torde ytterligare erfarenheter böra inhämtas om behövligheten härav.

Därest emellertid motionärernas framställning skulle vinna vederbörligt gillande, anser sig lantbruksstyrelsen böra beträffande de ifrågasatta anslagsbeloppens storlek för sin del framhålla, att lantbruksstyrelsen därvid intet har att erinra.»

Utskottet är av den uppfattningen att ovan angivna skillnad i villkoren rörande bidrag från ifrågavarande båda anslag är väl motiverad med hänsyn till de i landets norra delar å ena sidan samt mellersta och södra delarna av landet å den andra rådande synnerligen olika förhållanden. De svårigheter, under vilka jordbruket i Norrland och Dalarna i allmänhet har att arbeta och de vidsträckta områden, som där ännu ligga obrukade till följd av bristande utdikning synes utgöra ett talande skäl för att en viss förmån i bidragsavseende beredes dessa delar av landet. Det är givetvis med fästet avseende å nämnda förhållanden, som statsmakterna ansett bidrag böra beträffande norrländska avdikningsanslaget utgå med hälften av kostnaden jämväl beträffande avdikning av till åker och äng lämplig jord eller redan odlad jord. Till att såsom motionärerna föreslå jämställa de mellersta och södra delarna av landet med Norrland och Dalarna genom en ändring i de för bidrags utgående från allmänna avdikningsanslaget gällande villkor torde så mycket mindre anledning förefinnas, som efterfrågan å bidrag från detta anslag numera blivit så stor, att

Kungl. Maj:t på sätt ovan nämnts föranletts att däri föreslå en höjning med icke mindre än 400,000 kronor för år 1919 och 200,000 kronor för år 1918. För att avhjälpa den brist å födoämnen som för närvarande är rådande torde såsom lantbruksstyrelsen ock framhållit mera snabbt verkande åtgärder vara av nöden, och vill utskottet i sådant avseende särskilt erinra att innevarande riksdag beviljat medel till betydande belopp för igångsättande av nyodlingsarbeten i stor skala över hela landet. Rörande allmänna avdikningsanslagets belopp såväl för år 1918 som 1919 ansluter sig utskottet till Kungl. Maj:ts förslag.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa

att riksdagen må

1) med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställningar och med avslag å den av herr Nilsson m. fl. väckta motionen.

ej mindre till understödjande medelst statsbidrag utan återbetalningsskyldighet av myrutdikningar och vattenavtappningar inom andra delar av riket än Norrland och Dalarna, vare sig ändamålet med arbetsföretaget är uppodling av till åker eller äng lämplig jord eller minskning av frostländighet för närliggande bygd eller utdikning av redan odlad jord, å extra stat för år 1919 anvisa under benämning »allmänna avdikningsanslaget» ett reservationsanslag av 800,000 kronor med iakttagande att av samtliga för år 1919 tillgängliga medel högst 150,000 kronor må utgå till avdikning av sådan mark, vars torrläggning avser endast minskning av frostländighet för närliggande bygd

än även till förstärkning av nämnda anslag anvisa å tilläggsstat för år 1918 ett förslagsanslag, högst 200,000 kronor,

2) i anledning av den av herr Andersson m. fl. i ämnet väckta motionen för beredande i enlighet med av utskottet här ovan angivna grunder av tilläggsanslag till vissa företag, till vilka bidrag beviljats från allmänna avdikningsanslaget å tilläggsstat för år 1918, anvisa ett förslagsanslag, högst 214,000 kronor.

Stockholm den 14 maj 1918.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Reservation:*Under punkt 1*

av herr *Lindblad*, greve *Wachtmeister* och friherre *Silfverschiöld*, som yrkat bifall till Kungl. Maj:ts förslag men avslag å motionerna;

Under punkt 2

av herr *Lindblad*, greve *Wachtmeister* och friherre *Silfverschiöld*, som yrkat bifall till Kungl. Maj:ts förslag oförändrat; samt

av herr *Nilsson* i Landeryd, som yrkat bifall jämväl till den av honom väckta motionen.

Närvarande: herrar greve *Hamilton*, *Holmquist*, *Fahlén*, *Lindblad*, *Hellström*, greve *Wachtmeister*, *Persson*, *Johansson*, *Nilsson* i Landeryd, *Sävström*, friherre *Silfverschiöld*, friherre *Hermelin*, *Norin*, *Olsson* och *Anderson* i Knapasjö.
